

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Claudii Fleury, Presbyteri, Prioris Argenteliae Et Reg.
Christianiss. A Confessionibus Institutiones Juris
Ecclesiastici**

Fleury, Claude

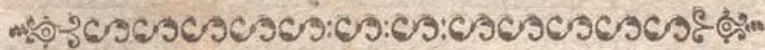
Moguntiae, 1760

I. De jurisdictione ecclesiastica.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67899](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67899)

INSTITUTIONUM
JURIS ECCLESIASTICI
PARS ULTIMA.

C A P. I.

D E J U R I S D I C T I O N E
E C C L E S I A S T I C A .

I.

ABSOLUTA tractatione de *personis* & *rebus ecclesiasticis*, quæ sunt juris ecclesiastici objectum; superest, ut de ratione hujus juris exercendi, h. e. de *judiciis* agamus. Jurisdictio Ecclesiæ proprie competens prorsus *spiritualis* est, innixa potestati quam Christus dedit apostolis suis, dicendo: *Data est mihi omnis potestas in cælo & in terra. Eunt ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris & Filii & Spiritus sancti, docentes eos servare omnia, quaecumque mandavi vobis. Et ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem sæculi*¹. Quibus etiam dedit potestatem judicandi peccatores, dicendo: *Accipite Spiritum sanctum. Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt*². Et: *si peccaverit in te frater tuus, vade & corripe eum inter te & inter ipsum solum. Si autem te non audierit, adhibe te-*

Jurisd.
ctio ec-
clesiastica
tota spiri-
tualis.

*cum adhuc unum vel duos testes. Si non audierit eos, dic ecclesiæ. Si ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus. Amen dico vobis: quaecumque alligaveritis super terram, erunt ligata & in cælo; & quaecumque solveritis super terram, erunt soluta & in cælo*³. Hæc igitur potestas est Ecclesiæ propria, docendi, quæ Christus præcepit, sive credenda, sive agenda, & doctrinam ejus interpretandi, secus docentes aut eam aliqua ratione alterantes reprimendi; ad preces & institutionem fideles convocandi, pastores & publicos ministros iis dandi & indignos removendi, distinguendi peccatores absolvendos a pertinacibus, hosque ex ecclesia ejiciendi, clericum denique vel unius Ecclesiæ vel plures pastores, exercendi judicii causa, congregandi.

1) *Matth. XXVIII. 18. 19. 20.*

2) *Joh. XX. 22. 23.* 3) *Matth. XVIII. 15. sq.*

detor-
quetur in
sæcula-
rem.

II. JUS illud ressecandi a corpore Ecclesiæ eos, qui ex judicio ecclesiæ fratribus suis satisfacere tergiversantur, per obliquum anam dedit jurisdictioni temporali. Apostoli enim prohibere Christianis lites agitare coram magistratibus infidelibus, volueruntque ut causas referrent ad arbitros Christianos¹. Tales ut plurimum electi sunt episcopi, qui hoc officio tanta fide functi sunt, ut postea, etiam si principes & magistratus Christiani fierent, nec amplius judicia eorum recusandi causa esset, plures Episcoporum arbitrio se mallent subicere. Quod imperatores indulserunt, præcipientes, ut, qui ex consensu apud Episcopum litigare voluerint, non vetentur²; nec ab eo-

rum judiciis provocare liceat, & ut per judicum officia definitioni exsecutio tribuatur³. Clericis quoque & monachis indulserunt, ut litis causa extra provinciam evocari non possent, sed in omni negotio civili & in delictis ecclesiasticis Episcopos judices haberent⁴.

1) 1. Cor. V. 12. Constit. Apost. l. 2. c. 45.

2) L. 7. C. de episc. aud. 3) l. 8. C. eod.

4) l. 29. C. eod. Nov. 33.

III. PRAETEREA quum plerique Episcoporum summa caritate & probitate laecerent, imperatores eos publico bono plurima negotia civilia voluere peragere, veluti in curatoribus furioso dandis¹; in redivibus civitatum & metatorum exactione²; in visitandis carceribus³; in tuendis mancipiis, infantibus expositis aliisque personis miserabilibus⁴; in reprimendis aleatoribus⁵, & scenicis mulieribus⁶; ita tamen, ut in his omnibus rem ad pietatis & morum disciplinam christianam reducerent; *jurisdictionem autem coactivam* nullam exercerent.

volentibus Imperatoribus Christianis.

1) l. 27. C. de episc. aud. 2) l. 26. eod. 3) l. 22. § 23. eod.

4) l. 24. eod. 5) l. 25. 6) l. 33. eod.

IV. LEGES illae, quibus in clericorum controversiis causae cognitio ad Episcopum referenda, disciplinae ecclesiae conformes sunt. Clericis enim numquam licuit coram *judice laico* comparere, ordinemque suum veluti contemtui aliorum exponere. Non quod episcopi quaerent, quod agerent, quippe tot negotiis districti; nec quod laicis iudicibus inviderent; sed quod clericos omnino litigare agre

praesertim in causis clericorum

ferrent. Inde¹ statutum est, ut clericus clericum conventurus rem deferat ad episcopum tamquam judicem, vel Episcopi judicio arbitros eligat; iudices autem seculares non adeat². Quin ante³ placuit, ut quisque Episcoporum, presbyterorum vel aliorum clericorum, derelicto iudicio ecclesiastico, publicis iudiciis contendit, etiamsi pro ipso prolata fuerit sententia, locum suum amittat: & hoc in *criminali* actione. In *civili*, perdat, quod evicit, si locum suum obtinere maluerit: siquidem inique de Ecclesie consortio iudicat, qui de *iudicio seculari* postulat auxilium⁴. Recentiores canones non districte prohibere implorationem iudicis secularis; sed ne id fieret, insalutato Episcopo⁵. Sequioribus temporibus jus illud subinde maiora incrementa sumsit. Nam *an* 866. Nicolaus I. ad Bulgaros⁶ rescripsit, eis nullum jus esse iudicandi clericos. Quae doctrina hausta est ex falsis decretalibus, quas habet Gratianus⁷ passim, & ex falsis legibus, quae codici Theodosiano adiectae sunt⁸. Denique concilium Lateranense III. laicis sub poena excommunicationis prohibuit, ne clericum ad sua tribunalia pertraherent, cui privilegio ex mente Innocentii III. renunciare non possunt, quum non sit personale, sed publici iuris, cui privatorum pacto derogari non possit⁹.

1) *Concil. Chalced. c. 9.* 2) *C. II. q. I. c. 46.*

3) *Concil. Carthag. III.* 4) *C. 43. ibid.*

5) *C. 4. & 11. ibid. Concil. Aurel. III. c. 32. IV. c. 20.*

6) *NIC ad consulta Bulgarorum c. 70. 83.*

7) *C. II. q. I. c. 14.* 8) *Lib. 16. tit. ult. & ibi Gotbofr.*

9) *C. 12. X. de foro compet. l. 38. de pactis.*

V. IISDEM temporibus, sæculo scilicet XII. Ecclesiastici non solum prorsus exempti erant a jurisdictione sæculari; sed etiam in plurimis causis ipsi laicos judicabant: quod sensim invaluit. Collapso imperio Romano in novis regnis maxima semper episcoporum fuit auctoritas, præsertim apud Francos, qui reges semper habuere orthodoxos. Hi vero Episcopos de summis regni negotiis in consilium adhibuerunt, & in omni re clericorum auxilio indiguere, quippe qui traditionem formularum conservaverant, & propemodum soli literas pingere scirent. Renascentibus bonarum artium studiis clerici *juri Justiniano* tantumdem vel amplius operæ impenderunt, ac canonibus imbibendis, tanto successu, ut sæculo XIII. omnis generis lites causasque deciderent. Suscitati demum judices laici alta voce proclamant, Ecclesiam involasse jus regis. Quade re Petrus Cunerius, advocatus regius, & Petrus Bertrandi, Augustodunensis Episcopus, an. 1329. celebrem coram Philippo Valesio Vincennis disceptationem agitaverunt². Ibi Petrus Cunerius contendere, jurisdictionem Ecclesiæ esse mere spirituales, ac nequam ad causas sæculares extendendam, exhibitis LXVI. articulis, quibus clericos potestatis suæ terminos excedere statuit, quorum præcipuos hic exhibere juvat.

post etiam laicorum.

unde judices laici quereiam ad regem deferunt 1329.

- 1) DURAND. *de modo gener. Concil. tit. 70.*
- 2) *Libell. P. Bertrandi tom. 4. Biblioth. patrum.*

VI. INCUSAVIT ergo Episcopos, quod privilegium clericale omnibus modis extiores.

tenderent, tractis ad sua fora caussis realibus vel mixtis, quibus clericus interveniret, eoque revocatis delinquentibus, qui se clericos dicerent, licet nec habitu, nec tonsura uterentur, ipsaque tonsura promiscue omnibus daretur, ut subjectorum suorum auferent numerum. Deinde, quod jurisdictionem in laicos sibi arrogarent vario obtentu, veluti jurisjurandi, si quod opponitur contractibus, quod sæpe fit; executionis testamenti ob legata ad pias causas, ex qua pendet obsequatio & inventarium; matrimoniorum & pactorum dotalium; tutelæ viduarum & orphanorum. Denique quod abuterentur excommunicatione, compellentes in caussis pecuniariis debitores ad solvendum sub pœna excommunicationis; injungentes sub pœna excommunicationis iudicibus laicis, ut excommunicatos cogerent ad petendam absolutionem; prohibentes, ne quid excommunicatis venderetur aut operæ locaretur; interdicto ferientes provincias; ubi iudices ipsis morem gerere detrectarent, & censuris ecclesiasticis jungentes multas pecuniarias.

responsio
episcopo-
rum.

VII. CONTRA Bertrandi Ecclesiasticos secularis jurisdictionis æque ac spiritualis compotes clamare, & ad singulos articulos respondere. Quorum nonnullos in abulum tractos inficiari noluit, quem clerus non probaret & emendatum iret. Sed maximam partem defendit, nixus moribus & possessione, itemque imperatorum & regum concessione expressa vel tacita, qui cleri industriam in administranda justitia elegissent; exhortatus regem, ne quid innovaret. Quod & factum est.

VIII. FUERE Ecclesiastici, qui his quæ epi-
scopus
facies ho-
dierna in
Francia. juribus sancte uterentur, veluti Ivo, presbyter & officialis Trecensis, qui tum vixit. Tuere autem plures, qui iisdem pessime abusi varios obtentus excogitarunt, quibus omnis generis lites ad suum forum traherent, litesque quam diutissime in eodem protraherent. Artes illæ increbuerunt in secessu pontificum Avenionensium & in diuturno illo schismate; quas concilia Constantiense, Basileense & Tridentinum ex parte represserunt: quæ singula suis locis reddemus. In Francia autem iudices regii & senatus longius progressi, in criminalibus introducere distinctionem inter *delictum commune* & *casum privilegiatum*; in civilibus per distinctionem inter *possessorium* & *petitorium*, præter omnes causas sæculares, magnam ecclesiasticarum partem ad sua tribunalia traxere. Parliamenta admiserunt *appellationem tamquam ab abusu*, quoties iudex ecclesiasticus vel potestatis terminos egressus, vel contra canones aut leges regni iudicasse insimulabatur. Hi limites jurisdictioni Ecclesiasticæ positi, statuto anno 1539. & superveniente consuetudine confirmati sunt, quibus cuncta conversa, sic, ut hodie Ecclesiastici in Francia habeant, quod de *privatione jurisdictionis* conquerantur.

IX. REDEO ad distinctionem jurisdictionis Ecclesiæ *propria* & *aliena*. Per se & proprie Ecclesia jus habet decidendi omnes quæstiones doctrinales, sive fidem, sive pariter ju-
risdictio-
nis eccle-
siæ pro-
pria. morum specteat regulam; jus præscribendi canones seu regulas disciplinares ad vitam interio-

rem directas; jus ab earum observatione certis de causis liberandi, easque, si salus Ecclesiae id postulet, prorsus abrogandi; jus instituendi pastores & ministros, ad perficiendum opus domini ad finem saeculi, & ad hanc jurisdictionem exercendam; jus eosdem ministros, si id e re videtur, destituendi; jus corrigendi liberos suos, poenitentiamque eis injungendi, sive in secreto loco peccata sua accusaverint, sive publice eorum convicti sint; jus denique membra corrupta h. e. immedicabiles peccatores, qui ceteros inficere possent, a suo corpore ressecandi. Haec sunt jura illa Ecclesiae propria, quibus imperatorum paganorum temporibus gavisata est, nec ab ulla potentia humana privari potest, licet de facto nonnumquam & vi majore eorum impediatur exercitium.

aliena.

X. CETERA jura, quorum possessionem Ecclesiastici & olim habuere & etiamnum nonnullibi habent, nihilominus legitime acquisita sunt, & a regibus vel expresse vel tacite concessa. Nam quemadmodum bona immobilia, fundi & dynastiae iis datae, ita dari quoque potuit potestas judicandi, multas dictandi, carcerem, apparitoresque & alios officiales habendi, & corporis afflictiones magis per modum *castigationis*, quam *supplicii*, imperandi. Nec minores causas haec jura conservandi habet Ecclesia, quam cetera bona sua.

